СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 262. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 9-го листопада 1935. — VOL. XLIII. No. 262. Jersey City, N. J., Saturday, November 9, 1935. THREE CENTS

СУД ЗНОВУ КАСУЄ ЗАКОН КОНҐРЕСУ

БОЛТИМОР (Меріленд). — Місцевий федеральний суд признав тут в однім процесі, що закон про підприємства публичного вжитку, ухвалений на останній сесії конґресу, цілий не годиться з американською конституцією та не важний.

Цей закон мав на ціли дати урядові право робити далеко йдучі зарядження про реґуляцію таких підприємств, створених для передержування бондів підприємств публичного вжитку, як трамваєвих, телефонових і залізничих.

Федеральний уряд заповів рекурс до найвищого суду Злучених Держав.

СТРАЙКИ ШКІДЛИВІ ЦІЛОМУ ПРОМИСЛОВІ.

ВАШИНҐТОН. — Перед місцевим федеральним судом відбулося переслухання в справі просьби підприємства „Картер Ковл Ко." заборонити виконування закона Ґофія про мягкий вуголь. Підприємці говорили про шкідливість цього закона для промислу.

Филип Морей, президент майнерської юнії „Юнайтид Майн Воркерс", зізнав як свідок, що не закон Ґофія приносить найбільшу шкоду промислові мягкого вугля, але самі підприємці своєю вузькоглядною політикою. Власники копалень мягкого вугля правильно заключають з робітниками „контракти „жовтої собаки", якими вони зобовязують робітників не приступати до юнії. Такі контракти провокують робітників на страйки, які звичайно доводять до застою в добуванні вугля. Власники інших підприємств, що потребують топлива, підчас таких застоїв купують інше топливо з великою шкодою для промислу мягкого вугля.

Тому, говорив свідок, розумні підприємці піддержують закон Ґофія, що має між іншим на ціли покласти край таким умовинам.

СТЕРЕЖУТЬ СТРОГО ПРЕЗИДЕНТА ПІДЧАС ВІДВІДИН У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Президент Рузвелт відвідав це місто в четвер зполудня на кілька годин, щоб узяти участь у ґрадуаційній церемонії своїх синів, Джеймса й Франклина, в масонській льожі.

Для охорони президента підчас побуту в місті поліційний заряд визначив 350 поліцаїв. Ґазети загально звернули увагу на цю величезну ескорту, але не знайшли на неї пояснення.

ПІДНОСЯТЬ ЗАПЛАТУ ДО ПЕРЕД-ДЕПРЕСІЙНОЇ ВИСОТИ.

БЕТЕЛ КРІК (Мишиґен). — Підприємство Келоґа, що займається приготуванням ярини й зерна, завело в своїх фабриках назад той рівень заплати, який обовязував у них до 1-го грудня 1930 року.

Робітники мають працювати по 6 годин денно, по 36 годин на тиждень, та брати відтепер пересічно по 12 і пів проценту більше, ніж побирали досі.

ПОЧТОВИЙ ГРАБУНОК.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Шість бандитів, узброєних у машинові кріси, обрізані рушниці та автоматичні револьвери, напали на почтовий віз у поїзді залізниці Ірі на стації Ґаретсвил, Огайо, та забрали з воза мішки з почтовими посилками, в котрих було щонайменше 34,000 долярів готівкою та вартісні папери на 12,450 долярів.

Поліція шукає тепер по всьому стейті бандитів, що втекли автом.

ГРАБІЖ ЮВІЛЄРСЬКОЇ КРАМНИЦІ.

НЮ ЙОРК. — На крамницю ювілєрського підприємства „Пикслі енд Ко." на 51-шій улиці напали три грабіжники, звязали робітників підприємства та забрали з підприємства дороге каміння вартости 15,000 долярів.

Поліція каже, що грабіжники були добре ознайомлені з положенням крамниці й рутиною робітників.

СУДЯТЬ ЗА МІЛЮНОВЕ ОБМАНСТВО.

НЮ ЙОРК. — Перед місцевим федеральним судом почалася розправа проти 52 осіб, обвинувачених за широко закроєний обман при помочі почти.

Прокураторія каже, що обманці видурили від публики півпята міліона долярів, та робили це так хитро, що заставили навіть Ервинґа Фишера, професора народньої господарки в Єйльскім університеті, не тільки згодитися стати в їх підприємстві директором, але й вложити в підприємство 150,000 долярів.

Між обвинуваченими є три покінчені студенти Єйльского університету (між ними два покінчили свої університетські курси „з гонором", себто з відзначенням), один адвокат і одна жінка.

ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА.

ЛОРЕНСВИЛ (Верджінія). — 15 миль звідсіля розбився літак, що летів з Лонґ Айленду до Флориди. Підчас катастрофи вбилися пільот та два пасажири, а один пасажир вийшов з тяжкими покаліченнями.

Літак належав до пільота, котрий запросив своїх гостей летіти літаком до Флориди у відвідини.

ПОМЕР ЄВАНҐЕЛИСТ БИЛІ СОНДЕЙ.

У домі Віліема Томсона в Шікаґо помер на удар серця Вилієм Сондей, один з найбільше відомих американських мандрівних евангелистів. Хорував він на серце від 1933-го року й помер нагло в 71-шім році життя. Відомий він з того, що їздив по Америці з великою цирковою будою, з великою капелею, орґанізацією збирачів гроша, тощо. Приготовивши місто відповідною ґазетною пропаґандою, він заїздив у місто, розбивав шатро й проповідував. Признавав себе протестантом, але не говорив за ніяку протестантську деномінацію.

БОЛЬШЕВИКИ РУЙНУЮТЬ МИХАЙЛІВСЬКИЙ СОБОР.

На основі рішення уряду совєтської України в Києві зруйнують Михайлівський монастир, велику мистецьку памятку з XII. ст. Як причину руйнування монастиря большевики подають, що монастир є перешкодою у модернізації вуличного руху Києва.

МЕДИКИ ПРОТИ ПЛЯНУ АСЕКУРАЦІЇ ЗДОРОВЛЯ.

Президенти Медичних Товариств Канади й Америки сильно заявилися проти асекурації здоровля, так, як вона тепер є пропонована.

„Стійте разом, плече в плече, один при однім і бороніть своїх прав", говорив д-р Дж. С. Мікинс з Монтреалу, президент Канадійського Медичного Товариства, яке репрезентує 28 процентів медиків у Канаді. „Нас атакує злучений фронт політичного ворогування. Хотять, щоб ми служили їх самолюбним фінансовим цілям".

СОВЄТСЬКИЙ ГОДИННИК.

Якийсь московський самоук Серебренніков працював 3 роки над годинником, що важить 7 пудів. Годинник цей що години грає „Інтернаціонал". В год. 6 зранку на щиті зявляється Ворошилов з тенками, в год. 6-тій 6 хвилин на його місце приходить Орджонікідзе, 6 хвилин пізніше фіґура Ягоди з ясним оком, після нього Каґанович і так до 7-мої години виступають один за одним совєтські провідники що 6 хвилин. Точно в 7-мій годині на щиті годинника запалюється 50 лямпочок і чути голосні звуки „Інтернационалу". На сам верх входить Сталін. Винахідник дістав за той годинник титул заслуженого громадянина.

ВИНАЙШЛИ СПОСІБ ПРОТИ СМЕРТЕЛЬНОГО АВТОМОБІЛЬНОГО ҐАЗУ.

У щоденній винипеґській пресі читаємо, що два винипеґські механіки твердять, будьтоби їм удалося знайти спосіб, як зробити нешкідливим для людського здоровля ґаз, що виходить з ґазоліни в часі руху автомобільного мотора. Вони твердять, що над винаходом вони працюють уже сім літ і що їм удалось винайти малий циліндер, який, прикріплений до карбурейтора, той ґаз нищив би. Згідно з твердженням обох механіків, новий прилад причиниться також до того, що при помочі одного ґальона ґазоліни можна автом довше оперувати, ніж це є досі.

ПОКАРАЛИ ЖУРНАЛІСТА.

В Порто Алеґре поліція арештувала й опісля навіть видалила з границь Бразилії журналіста Віллі Ганзена, Ганзен був кореспондентом німецької ґазети „Фолксштім", що виходить у Санта Круз. Він був подружений із Бразилійкою, але сам родився в Німеччині. Видалено його на основі закону про охорону держави. Партія „Френте Уніка" внесла в соймі інтерпеляцію в справі арешту і видалення, вимагаючи від уряду розяснення справи.

ВИКИНУВ ЖІНКУ КРІЗЬ ВІКНО.

В Ріо де Жанейро (Бразилія), у шпиталі еспанського Добродійного Т-ва, скоїлася страшна подія. У шпиталі перебував на лікуванні шофер Антоніо Алвес да Коста. Його жінка, Кармінда, була там занята яко переписувачка. Не знати чому, в нападі злости Антоніо Алвес кинувся з бритвою в руках на жінку. Вона в переполоху втекла і скрилася біля вікна на першому поверсі. Чоловік кинув бритву, зловив жінку за ноги і перекинув її крізь вікно. Вона зломила ребро, праву руку і щоку.

КНЯЖНА ВВОДИТЬ МОДУ В СОВЄТАХ.

До Лондону вернулась на короткий час французька княжна Роґан, уроджена Анґлійка, якій совєтський уряд запропонував місце законодавчиці моди. Вона має робити рисунки і моделі дамських одягів. Княжна Роґан каже, що жіноцтво в Москві почало знову чепуритись і вживати косметики, яку виробляють у Москві у великій скількости. З огляду на те, що московська мода не відріжняється нічим від европейської, Калінін рішив, що княжна Роґан мусить внести в неї деяку „корективу" — очевидячки: пролєтарську.

ПЕРЕГОНИ НА ПОВІЛЬНІСТЬ.

У веселій паризькій дільниці Монтмартр, як що року, влаштували перегони: хто поволіше переїде означену віддаль. У змаганнях узяли участь усякі старі машини: каміонетки, мотоциклі, старі авта й таксі. Траса йшла на високу гору, де стоїть церква Сакре-Кер. Як нагороду призначили велику мистецьку ляльку. Найбільше успіху мало і виграло перегони старе авто, що переїхало 670 метрів майже за годину (57 мінут).

ДУРНІ ЩЕ НЕ ПЕРЕВЕЛИСЯ...

Голос, щоб давати гроші до каси, а не держати в скрині і в старій панчосі або під стріхою, не сходить із шпалт наших часописів... Та дурнота й несвідомість декотрих людців це китайський мур, об котрий відбиваються всякі добрі ради й перестороги... От вам один випадок: Марія Дучик із Репужинець, повіт Городенка, продала годованого веприка й гроші сховала в... солому коло січкарні. Її чоловік, що різав січку, побачив, що разом із січкою летить шкаматтям паперових грошей... Дві 20-злотівки пішли чортові на ладан... Чиж не краще булоб дати гірко запрацьований гріш до своєї каси, до найпевнішого ще нині сховку?

ЗАКУПЛЕНІ БЕЗПРАВНО ЛІТАКИ.

У 1932 р., коли то шаліла революція в Сан Павло (Бразилія) закуплено якимсь чином, без нічийого розказу кілька военних літаків. Надзвичайна Судова Рада на основі документів приказала прокураторові заскаржити за надужиття ґенерала Еспіріто Санто Кардозо, бувшого міністра війни, й Освалдо Араня, бувшого міністра фінансів.

НЕ ХОЧЕ ВІДДАТИ ЧЕСТИ ПРАПОРОВІ.

16-літній школяр Джозеф Росел Сперлинґ у Лейквуд, Ню Джерзі, заявив шкільній управі, що він не буде віддавати пошани американському прапорові, бо це противиться його релігійним переконанням. Заряд школи заявив йому, що віддавання чести прапорові приписане стейтовим законом і що непослушний законові не може ходити до школи.

ПРИСУД СМЕРТИ НА ЖІНКУ В ОНТЕРІЮ.

Суд присяглих у місті Вусток, Онт., признав вину 56-літньої Єлисавети Анни Тилфолд, яка втруїла свого мужа. Присяжні нараджувалися 6 годин. Після того, як присяжні проголосили вину обвинуваченої, президуючий суддя заявив, що присуд є справедливий та що він з ним годиться. Суддя сказав підсудній, що вона мала справедливий суд і спосібного оборонця та що все, що було в її інтересі, на розправі вияснено. Після того видав присуд смерти.

Пані Тилфолд утруїла свого чоловіка, даючи йому довший час аршенику до поживи.

ЛІКАРСЬКА ЕКЗАМІНАЦІЯ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ.

Особи, які вступають до учительської професії в Манітобі, мусітимуть виказатися свідоцтвом від кваліфікованого лікаря в провінції, що є вільні від заразливих хоріб, як також умово і фізично спосібні до вчителювання.

ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ НА УКРАЇНІ.

Большевицькі часописи повідомляють, що совєтська влада викрила дві законспіровані орґанізації українських націоналістів. Орґанізації складалися переважно з молодих робітників, що перейшли комуністичну школу. В донецькому басейні арештовано голову аґітаційного партійного комітету, Бабака, редактора місцевого партійного орґану. Крім того арештовано редактора „Червоного Запоріжжя", Засоба, та шістьох інших членів партії, всіх за національну пропаґанду. В Кристинівці арештували ґрупу кільканацятьох українських націоналістів, членів місцевого союзу комсомольців. Крім того арештували кількох учителів, між ними Кочубея і Любомського та директора ґімназії, Рибака. Викрито, що в ґімназії були переховані письма з часів Петлюри, які поширювано серед молоді. Влада розвязала районовий партійний комітет і потягнула до відповідальности президію за недостачу політичного нагляду і потурання протиреволюційній пропаґанді.

КАРТИНИ З ПЕКЛА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

БЕРЕЖАНИ. — Окружний суд засудив Семена Федечка, селянина з Бишок, на півтора року тюрми за те, що під його намовою діти понищили в школі портрети президента Польщі.

ЗОЛОЧІВ. — Польський суд у Золочеві засудив Степана Гулика, крамаря в Почанах, на два роки тюрми за переховування летючок ОУН.

БРОДИ. — В Брідщині посвятили „доми людове" в селі Лешневі, Галерчині й Гутиську Брідському. Викінчують „дом людови" в Галешові, а костелики в Берлині і Язлівці.

САМБІР. — В Увині посвятили чергову латинську каплицю. В Самборі застрілив комісар поліції селянина Осипа Ілева, що не дав себе арештувати, вдарив поліцая каменем у голову і почав утікати.

РІВНЕ. — Польський суд засудив на півтора року тюрми пастора української протестантської церкви, Івана Гуцуляка, за те, що він у своїх проповідях нібито закликав до протидержавних виступів.

БЕРЕЖАНИ. — Процес проти учеників бережанської ґімназії за приналежність до ОУН закінчився засудом Івана Майчука, Омеляна Котлярчука, Петра Бабія, Омеляна Войтовича, Василя Білика й Василя Скаскова по 6 місяців тюрми з тим, що останньому завісили кару на 5 років.

СТАНИСЛАВІВ. — Засуджено на досмертну вязницю Гриця Перегіняка з Угринова, пов. Калуш, обвинуваченого в убивстві солтиса Ількова з доручення ОУН.

РАВА РУСЬКА. — Староство не дозволяє систематично від травня б. р. на ніякі українські культурно-освітні імпрези в селі Корчмині. Заборонило Шенченківський концерт, виставу „Мати наймичка", фестин, виставу „Сто тисяч", академію при посвяченні Народнього Дому, тощо.

ЗБОРІВ. — В Білоголовах убив хтось війта. Кажуть, що тло було політичне, бо війт був дуже льояльний польській владі.

ЛІКВІДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ.

БЕРЛІН. — Німецька влада ліквідує з початком цього академічного року український Науковий Інститут у Берліні як самостійну установу. Інститут з усім персоналом, бібліотекою і домівкою приділять до новоствореного Німецького Інституту для закордонних дослідів як українську секцію тогож Інституту. Секція буде обслугувати тепер Німців, які студіюють україністику, і не буде мати студентів Українців. Ці останні діставатимуть стипендії з одного з фондів, призначених для чужинців, які студіюють у Німеччині.

„ПАЛЕНІЄМО ВІД СОРОМУ".

УЖГОРОД (Закарпаття). — Під таким заголовком появилася в місцевій ґазеті „Українське Слово" стаття, присвячена появі нового часопису „Неділя", який є орґаном епископа Стойки в Ужгороді. Статтю „Паленіємо від сорому" написав греко-кат. священик і протестує в ній проти „Неділі" як „жахливо-неграмотної" ґазетки, що має завдання „припинити культурний і національний розвій українського народу на Закарпатті".

Часопис „Неділя" друкований страшною мовою, а заступає т. зв. „тутешній напрям", що є звернений проти українського й москвофільського руху, а наділі є напрямом мадяронським, який піддержують люди, що називають себе „Русинами", але за національним правдивим почуттям і культурою є — Мадярами.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ БЕЗ НАУКИ.

УЖГОРОД. — „Українське Слово" подає, що в багатьох українських школах іще й досі не розпочато науки. В Тячівщині ще досі не призначено 30 учительських сил, в Хустчині 25, у Волівщині 30. А в інших округах не ліпше.

Зате розпочалася правильна наука в усіх школах чеських, словацьких, мадярських і німецьких. Тільки коло 5,000 українських дітей не дістають на українській землі науки, бо нема кому за них подбати.

ФОРТИФІКУЮТЬ НЕАПОЛЬ.

НЕАПОЛЬ (Італія). — Вправді ідуть мирові переговори між урядом італійським і британським, але разом з тим переводять фортифікацію цього порту, бо надіютья, що на випадок війни з Анґлією британська фльота візьметься спершу обстрілювати Неаполь. Як відомо, це той порт, звідки висилають армію, поживу і зброю до Африки.

НІМЕЧЧИНА І БРАЗИЛІЯ НЕ ДАЛИ ЗГОДИ НА САНКЦІЇ.

ЖЕНЕВА. — Ліґа Націй не дуже задоволена зі справи санкцій проти Італії, бо Бразилія виразно заявила, що не буде їх визнавати, а в подібнім змислі відповіла теж Німеччина.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕДБАЧУВАННЯ БУДУЧНОСТИ В ЕВРОПІ

Джордж Совл, один з пятьох редакторів нюйорського тижневика „Ню Репоблик", написав у авім статтю про теперішнє положення в Европі. Автор побував недавно в Росії, Австрії, Швайцарії, Франції й Англії; говорив з заграничними політиками держав, дипльоматами, офіцирами, журналістами, політиками, робітниками, селянами й лікарями; читав газети й ходив до театрів; розмовляв з подорожніми, Чехами, Італійцями, Поляками й Румунами — все це очевидно з ціллю збагнути европейську ситуацію.

Загальне враження, яке він виніс з цих розслідів, є загальне почуття непевности. Всі переконані, що Европа досягнула зворотного пункту. Всі стоять перед великими загадками й усі занепокоєні.

Коли він пробував зясувати собі, чого саме люди сподіваються, конкретно, він стрінув повну розбіжність думок. Пробуючи вложити їх у якийсь порядок, він зібрав їх у 4 напрямки. Найбільше собі протилежні два, з котрих один він називає чорним, песимістичним, а другий оптимістичним.

Крайні песимісти сподіваються вибуху загальної европейської війни дуже скоро, може до шістьох тижнів. До війни доведе італійська інвазія Етіопії та санкції Ліги проти Італії. Греція й Туреччина хочуть бити Італію. Угорщина хоче відобрати забрані їй краї. Австрія попирає Італію. Франція й Англія проти німецької окупації Австрії. Гітлер буде ратуватися перед певною внутрішньою руїною війною. Польща стане з Німеччиною. Вона нападе на Чехію. І так далі. З війною прийде реакція в кождій державі. З війни ніхто нічого не зискає, бо й переворот засвітає аж на румовищах.

Крайні оптимісти сподіваються упадку Мусолінія, котрий почав війну проти опінії короля, генерального штабу й лідерів фашизму. Етіопська авантура розкриє нарешті божевілля Мусолінія. В Італії вже росте опозиція проти нього. Франція й Англія успішними санкціями отверезять Італійців. Німеччина не поможе Італії, бо сама без сирівців та боїться Англії. З упадком Мусолінія ослабне престіж фашизму. По всіх краях оживе опозиція. Буде примушений іти на уступки навіть Гітлєр, скомпромітований економічною розрухою краю.

Ґрупа поміркованих песимістів думає, що загальна війна покищо ще не підготована. Як Німеччина, Польща й Угорщина підготуються, вона вибухне до двох літ. Німеччина піде певно з Польщею й Угорщиною. Вони підуть до війни, розділивши наперед на папері лупи: Німеччина дістане Данціґ і коридор; Угорщина дістане частину Словаччини; Японія Сибір по Байкал, а Польща забере решту Словаччини й правобережну Україну з Одесою.

Тільки невеличка ґрупа сподівається, що в Европі не буде ні загальної, ні льокальної війни.

В ЗМАГАННІ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА

(Звіт секретаря д-ра Л. Мишуги, зложений на Річнім Засіданні Виконавчого Комітету Обєднання Українських Організацій в Америці 26. жовтня 1935).

(3)

З відношення до Рідного Краю.

З нашими братами на **Україні під Советами** не мали ми і в цім році ніякого звязку. Як відомо, не доходить тамтуди від нас ніяка ґазета чи книжка. Навіть з грошевими посилками роблено нам усякі труднощі. Це останнє було причиною, що Жіночий Комітет Допомоги Голодуючій Україні припинив дальшу збіркову акцію, бо виглядало на таке, що висилкою жертв можна наробити нашим братам під большевиками більше шкоди ніж помочі.

З українськими землями під **Румунією і Польщею** теж важко вдержати нормальний звязок. Навіть пропадають поручені листи, або мандрують тижнями по Львові і Варшаві, як це діється в останніх часах, коли зачалося т. зв. польсько-українське зближення.

Беручи це під увагу, можна сказати, що ми в Америці є до певної міри ізольовані від звязку з рідним краєм. А Рідний Край знає ще менше про наше життя і наші думки, ніж ми знаємо про край.

Як знаємо, на рідних землях під Польщею зайшли в останніх часах деякі зміни. Партія, що вважається головною і найбільшою, вступила на **угодовий шлях,** себто той, проти якого Обєднання завжди виступало. Про угодові ухили чи нахили УНДО і партії еп. Хомишина говорено вже довгими роками. Угодові течії затроювали наше громадянство й були, на нашу думку, найбільше деморалізуючими тому, що назверхи прикривали себе неугодовістю і **тим баламутили** український загал і тих чужинців, що інтересуються українськими справами і слідять точно за послідовністю у визнаванні й здійснюванні нашої ідеї. З того боку дуже добре сталося, що угодовий чирак уже пук, що ми є свідками, як українськими голосами ратується престіж польського уряду, як вибирається Поляків українськими голосами послами чи сенаторами з української землі і як за ту вірну службу не одержується нічого. Бож „вибір" послами людей, на яких згодився польський уряд, не є **ніяким здобутком,** а хіба **пониженням,** і то пониженням **перед своїм народом** (що ще можнаб перенести) і пониженням **перед заграницею,** де ми знайшли в останніх роках багато визначних симпатиків, що станули по нашім боці, як з тими, що визнають якісь принципи, що знають і розуміють вагу оперття на власні сили, що розуміють, що міжнародні постанови та загально-людські симпатії більше значать ніж обіцянки польського уряду, що люблять і шанують свободу та вміють за неї по геройськи боротися.

Отой наш моральний капітал тепер надшарпано. Політично звело УНДО угодовою акцією нашу боротьбу з Польщею до **внутрішньої справи Польщі.** Цьому дало воно вираз іще й на міжнародньому форумі. Маємо тут на думці заяву ґенерального секретаря УНДО на **конґресі національних меншин у Женеві,** де він навіть перед чужинними делеґатами заговорив про мирне співжиття двох народів, що мусять побіч себе жити, себто про український нарід і польський, та їх важку ролю при нормалізації східньо-европейських вітносин. Ця миролюбна і льояльна заява, звернена в сторону Польщі на женевськім терені, є тим маркантніша, що той самий делеґат, коли вже говорив про положення українського народу під Советами, ствердив, що воно там з кожним роком погіршується, та просив конґрес, щоб він морально підтримував поневолені Советами народи.

Усе те здобула Польща даром. Бо **москвофільство,** яке Польща штучно піддержувала, животіло по правді тому, що ми самі не завдали собі належного труду, щоб ту ґанґрену в народі знищити. Те, що Польща тепер хвилево згодилася не підпирати далі москвофілів, є ознакою нашої слабости, бо, як сказано, ми самі повинні ліквідувати москвофільство без ніяких посторонніх впливів.

Признання Польщею **української назви** в урядах і школах є **сміховинкою,** бо ту „концесію" дано в такім часі, коли вже цілий культурний світ визнає цю назву.

Одинокою концесією можна вважати хіба тільки тих кільканацять українських послів і сенаторів, що ввійшли до польського парляменту з ласки польського уряду, бо як би такої „ласки" не було, то при теперішній виборчій системі в Польщі вони не могли би бути вибраними. Супроти цього ті т. зв. представники українського народу могтимуть відограти в польськім соймі чи сенаті хіба тільки ролю ступайків, уряду, з тим, що за свою льояльну службу можливо дібються ще й якихось мізерних концесій.

Отже на ділі не є це ніяка реальна угода, бо **нема навіть виглядів на якусь автономію.** І нема навіть виглядів, щоб **знесено кордони,** я к и м и Польща покраяла наші землі, таки в самій Польщі. Польський уряд навіть не відважиться на признання автономії чи поважніших концесій, бо, як згідно підносять майже всі польські ґазети, і то ріжних напрямків, вся польська суспільність не є підготована до польсько-української угоди і вона до неї не допустить. Крім того заключено угоду з урядом, який був збойкотований при виборах більшістю самої польської суспільности. А це значить, що без потреби вмішанося в боротьбу, яка є в самій польській середині, станувши по стороні уряду, якого будуччина дуже сумнівна.

Ми тут в Америці не є ніяким рішаючим чинником у тих справах. Ми свідомі того, що на рідній землі кується доля нашого народу. І те знаємо, що наш голос там не заважує. Та, не зважаючи на те, Обєднання ніколи не зрікалося **права критики краєвої політики** і не зречеться того принаймні так довго, поки тут іще жиють ті, що вийшли з рідної землі, що справі її визволення помагають, що боролися за її визволення, та як довго наш нарід в краю не може свобідно висказати своєї правдивої волі. Крім того нам треба закликати до жертв на край, а **тимсамим** треба представити нашим масам в Америці вірний образ того, що діється в краю.

Нам здається, що вся та найновіша угодова „імпреза" кінець кінцем причиниться до оздоровлення нашого політичного життя в краю. Саме тепер є найкраща нагода для правдиво націоналістично думаючих елементів у краю виказати наглядно **абсурд угодової акції** Мудрих, Целевичів і Косцялковських й відсепарувати від неї загал у такий самий спосіб, як у своїм часі відсепарувався наш нарід від „нової ери" Барвінських, Романчуків і Баденіх. Ми відчуваємо дуже добре важке положення рідного краю. Але угода, про яку тут мова, не є ніяким на це ліком.

Як бачимо, то провід УНДО й УНО тепер уже цілком ясно й отверто вирішили, як думають братися до практичної розвязки польсько-української проблеми. Цікаво булоб іще знати, як ставляться до цеї справи інші партії в краю. А підносимо це на те, бо, **читаючи соціялістично - радикальний краєвий „Громадський Голос",** чи його американську посестру, можнаб набрати переконання, що **соціялістично-радикальний фронт** інакше ставиться до польської держави, що він ставить якусь іншу розвязку цеї проблеми, своєрідну, наскрізь українську, що відповідалаб духови й інтересам працюючих українських мас.

Та коли йде мова щодо цього про ріжниці між УНДО та УСРД і УСДП (скорочені назви старокраєвих партій: соціял-радикальної й соціял-демократичної), то правдою є те, що пише „Діло", що **„за вимком однієї революційної ґрупи, що творить українське підпілля,** нема тут ніяких сутніх і засадничих ріжниць".

Виходить, що тільки одна українська революційна ґрупа займає на ділі цілком окреме становище до Польщі, бо серед інших наших партій у краю існують тільки ріжниці у підході до теперішнього польського уряду, як представника істнуючого державного устрою. Значиться, що треба тільки, щоб змінився польський державний устрій, а зараз змінилиб теж і радикали і соціялісти своє відношення до польського уряду. Бо з польськими партіями вони вже віддавна в ідейнім і орґанізаційнім звязку. Про це пише „Діло" ось що:

„С п і л ь н а приналежність **УСРП з ППС** (Польська Партія Соціялістична) до II. Інтернаціоналу та спільні професійні орґанізації під патронатом ППС і УСДП — це зверхній наявний доказ, що **в засаді обидві ці партії** признають можливість порозуміння і співпраці сторони польської й української, у практиці залежної тільки від суспільно - політичного характеру польського партнера".

Отже якби так не польські фашисти, а польські соціялісти були в Польщі при владі, тоді для наших радикалів і соціялістів булаб інша ситуація. Тоді вони вже й голосувалиб і з польськими соціялістами пішлиб і на угоду таксамо, як УНДО пішло на угоду з польськими фашистами. Тут не малоб для них ніякого значіння те, що в перших днях відродження Польщі, коли польський соціялістичний провідник Дашинський був при владі, зачався відразу наступ на українські землі й із його наказу пішли польські відділи загарбувати вже в тих перших днях нашу Холмщину і Волинь. Вони далі вірилиб польським соціялістам, як ундівці вірять — польським фашистам. Це подаємо тільки для прикладу, щоб ми ясно здавали собі справу з дійсности, щоб не ширилася баламута, що як хто гукне на угодовство УНДО чи на попів і назве себе „радикалом" чи „соціялістом", а часопис „часописом працюючого люду", то вже ті назви мають таку чародійну силу, що хто їх уживає, то вже стає принципіялістом, безкомпромісовим борцем, не-угодовцем і т. п. Ще раз повторяємо: **глядім на діла,** а не на шумні назви і фрази.

Супроти отсього угодового наставлення УНДО й УНО, що стали вже на одній плятформі з т. зв. центром УНР, розібється правдоподібно й те, що зліплено на Підготовній Конференції в справі скликання **Всеукраїнського Національного Конґресу.** Покликаний тоді до життя Підготовний Конґресовий Комітет переслав Обєднанню звіт з дотичних нарад з тим, щоб ми взяли участь у працях Комітету. По провіренню надісланих матеріялів і політичного становища тих, що мали би взяти участь у Національнім Конґресі, ми прийшли до переконання, що так як тепер справи стоять, **не можливо відбути такий конґрес,** який згідно з пляном мав би бути виразом координації українських зорґанізованих сил для боротьби за життєві інтереси українського народу і манифестацією назверхи консолідації **тих же сил.**

Нема сумніву, що в міжнароднім **світі** українська справа поносить **величезні** шкоди тому, що **нема** одностайного, солідарного вияву політичної волі **української** нації назверхи, **як це нам** подає Підготовний Конґресовий Комітет. Та якеж може бути виявлення цеї волі, й то виявлення солідарне перед світом, коли ту волю прийшлосяб виявляти разом з такими нашими реальними політиками, що ведуть угодові переговори з польським урядом у тім часі, коли він далі висилає до Берези Картуської нові лави Українців, коли карають далі за летючки кількалітньою вязничною карою, і коли є вже виготовлений новий акт обвинувачення проти 12 молодих наших хлопців і дівчат, яким у більшости грозить кара смерти за вірну службу свому народови.

На кінець додам, що ота критика політики старого краю цілком не зміняє нашого правдивого відношення до самого краю. Не зважаючи на те, чи там хвилево переважає одна чи друга тактика, політика, принципова чи опортуністична, **ми як давали так і далі даватимемо рідному** краєви **яку тільки можемо** допомогу, бо віримо, що коли там хвилево дехто сходить із правильного шляху боротьби, то скорше чи пізніше візьме там верх — **Дух Першгоо Листопада.**

(Кінець)

М. Зощенко.

ПРИГОДА В ПОЇЗДІ

Самособою, в цьому немає найменшого сумніву — діти це наша будучність. Держава не моглаб без них попросту існувати. Всі наші надії в дітях, тільки на них ми можемо будувати. Тимбільше, що дорослі ніяк не можуть позбутися своїх буржуазних навиків. Але діти може виростуть і вирівняють нашу некультурність.

Тому ми мусимо дітей просто носити на руках, здмухувати зперед них кожну порошинку, обтирати їм носики. Без огляду на це, чи дитина належить до нас чи ні.

Але якраз помічувати це маємо найменше нагоди.

Пригадую собі дуже оригінальну пригоду, що трапилася десь в околиці Новоросійська, в поїзді. Подорожні цього поїзду їхали переважно до Новоросійська. Поміж ними їхала якась молодичка з дитиною на руках. Очевидно, вона їхала теж до Новоросійська. Правдоподібно її чоловік працював там на фабриці й вона їхала до нього.

Отже вона їде до чоловіка. Усе в порядку. На руках дитина, на лавці клунок і кошик. І з тим усім вона їде собі гарненько до Новоросійська. Дитина в неї на руках дуже голосна. Реве й реве, якби її заанґажували до того. Напевне хоре. Як потім показалося, напали її по дорозі шлункові корчі. Або воно чогось подорозі наїлося, або напилося й тепер кричить на ціле горло. Одним словом — люба дитина! Вона не розуміє, що, як і чому її болить животик. Скілько їй літ? Може три роки, а може тільки два. А що я не маю нагоди обсервувати дітей у їх приватному життю, то не можу сказати, скільки літ може мати таке створіння. Одно тільки можу сказати з цілою певністю: це дитина революції. В неї на шиї червона стяжечка.

Отже так їхала та дитина зі своєю мамою до Новоросійська. І мов на зло занедужала подорові. Через свою недугу вона безупинно плакала й стягала на себе увагу всіх. І не давала своїй мамі віддиху ні на хвилину. Вона вже два дні й дві ночі носить її на руках. Не може заснути. Так, вона не може навіть хлепнути ковтка чаю. Й тому вона звернулася до подорожніх зі словами:

„Прошу вас, вибачити, що я вас турбую, але повважайте хвилинку на мою дитину. Я збіжу тільки на двірець і зїм трошки зупи. Язик мені вже присох до піднебіння. Я, каже вона, не знаю вже, як я доїду. Я, каже вона, їду в Новоросійськ до чоловіка".

Подорожні, очевидно, пробують не дочувати, що до них говорять. Вони відвертаються, наче хочуть сказати: „Ще чого нестало?" Цілу дорогу реве й кваситься, а тепер ось тобі на! Нарешті, думають вони, ми не дурні. Чорт його знає, що це за мама! Є матері до всього спосібні.

А хоча це врешті решт не сталося й мати залишилася при дитині, то подорожні не могли знати, що з того вийде й тому були дуже здержливі супроти неї — попросту не чули, що вона говорить. До воза всадився якийсь громадянин. В шапці й освідомленому інтернаціональному ґумовому плащі. І самозрозуміло, в кальошах. Він, огірчений, звернувся до приявних:

„Справді", каже він, „мені робиться погано на душі, коли я мушу на вас дивитися. Що ви за люди, справді! Не можнаж до такої справи ставитися байдуже. Громадяни! На ваших очах жінка гине з голоду, дитина просто тиранізує її, а тут кожен викручується від свого суспільного обовязку, як може. Це вже межує просто з запереченням соціялізму!"

Дехто з подорожніх завважив: „Так тоді вважайте на дитину самі! Якийсь босяк зі спального вагону, буде нам тут читати проповіди!!

„А хоч я сам холостяк і дуже мені спати хочеться, і хоча це в найгіршому випадку не моє діло, бо я не знаю ні чорта про те, як поводитися з дітьми, то я не можу бути таким безсердечним дотичного дитячого питання".

З тими словами він бере дитину на руки, колише її й зачинає забавляти її пальцями. Самозрозуміло, молода жінка дякує йому зворушена й висідає в Ліхні з поїзду. Йде на двірець, до буфету й довго не вертається. Поїзд стоїть 10 хвилин. Десять хвилин проминуло, розлягається перший дзвінок. Потім другий і третій, начальник стації дає знак до відізду й махає червоною шапкою. Але молода мати все ще не вертається... Поїзд рухає, весело стрибає по шинах—але по молодій матері ні сліду. В поїзді повстає рух. Деякі подорожні безстидно сміються, інші хочуть потягти за гальму, щоб спинити поїзд. Молодий чоловік у кальошах сидить блідий мов труп і вже більше не думає про те, що він невиспаний. І вже не виголошує промов. Колише дитину на колінах й наслухує найріжнородніших порад.

Хтось радить йому наприклад, що він повинен на власний кошт надати телеграму, інші кажуть знвоу: „Завезіть дитину до Новоросійська й передайте її там до Ґепеу! Коли там дитини не приймуть, то ви, в найгіршому випадку, адоптуєте її!"

А дитина тимчасом плаче, реве як передтим і за ніяку ціну не хоче лежати на лавці: конче хоче, щоб її носити.

Так проминає одчаяних дві години, поки поїзд не спиняється на більшій стації. Чоловік у кальошах заповиває дитину й хоче вже йти на двірець, щоб порозумітися з Ґепеу. Та в тому моменті вбігає до вагону молода мати. І відразу вияснює:

„Я", каже вона, „прошу вибачення. Як я тільки хлепнула теплої зупи, стала така сонна, що мусіла піти до іншого ваґону, щоб трохи переспатися. Вже два дні я не спала. Колиб я була вернулася сюди, я — очевидно, не моглаб заснути".

Вона бере дитину на руки колише її й цілує раз-ураз.

„Ви повелися трохи некоректно, громадянко. Але що ви спали, то я розумію ваше становище. Діти це наша будучність — я не від того, щоб не повважати на них".

В поїзді піднявся голосний реґіт. Це був знак для дальшого розвитку подій. Усе закінчилося загальним задоволенням.

Переклав **М.**

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член 118 від: У. Н. Союза в Пітсбурґу, Па., складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги в сумі $35, котрі стали мені великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Терентій Іваницький.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє усіх своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 12. листопада, в салі Нар. Дому Ам.-Українських Горожан, 186 Джанстон Евені, точно в годині 7:30 ввечір. Кождий член обовязаний прийти на збори, бо є багато важних справ до полагодження. Довжуючі члени хай вирівнають свої вкладки, щоб з кінцем року можна в порядку виготовити фінансовий звіт. — В. Кушнір, рек. секр.

Не таке страшне.

Ні, за нього не можеш вийти: він заробляє всього шістьдесять долярів місячно!

— Алеж, тату, місяць так скоро минає, коли хто кохається!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ТЕХНІКА, ЧИ МОРАЛЬ?

Останньої неділі говорив у Ню Йорку підчас гостинного виступу в одній церкві ліверпульський проповідник Безант проповідь про великі революційні перевороти, що назрівають тепер у світі.

Говорив він, що цей переворот не релігійний, а моральний. Люди не зітруться з собою за нове розуміння релігії, а за нове розуміння моралі.

У наступний день відкрито в Ню Йорку величаву виставу автомобілів. При її відкриттю говорив Вилієм Ставт, президент організації автомобільних інжинірів, що інжиніри поволи переробляють цілий світ економічно і суспільно.

На перший погляд ока це може виглядати як суперечність. Та це не конче суперечність. Можливо, що це тільки дивляться на те саме явище з інших боків.

РЕЛІҐІЯ И МОРАЛЬ.

Ліверпульський проповідник звернув увагу своїм слухачам на противенство між вірою й мораллю.

Віра в тіснім розумінню займається відношенням людини до надприродного єства, отже займається такими справами, як існування Бога, Його прикметами, позагробовим існуванням. Мораль займається передовсім відношенням людини до людини.

Хоча між обома поняттями можна завести звязок, наприклад коли людина вірить, що Бог наказує людині відноситися до іншої людини в певний спосіб, одначе можлива й повна незалежність обох ділянок. У вірі йде питання за те, чи людина вірить правовірно, а в моралі, чи вона поступає супроти інших людей добре.

Коли люди кладуть великий натиск на праворіність, вони осуджують людину за те, що вона не правовірна, а не дивляться на її поступки, в котрих пробивається її мораль. З того бувають переслідування людей іншої віри.

Коли люди кладуть натиск на мораль, вони не дивляться багато на те, в що людина вірує, а дивляться на те, як вона поводиться з іншими людьми.

МОРАЛЬНА СПАДЩИНА.

Говорить американський учений Джан Герман Рендел у своїй книжці „Наша перемінлива цивілізація'':

„З усіх інституцій суспільности найглибше вкорінилися моральні ідеали, основні наставлення суспільности та способи, якими вона реґулює найінтимніші подробиці життя. Для місіонаря досить легко завести нове поправне знаряддя та узброєння між примітивних людей. Дайте йому час одного покоління, а він навчить їх уживати нових товарів і говорити нові молитви, навчить їх лікарської штуки та зовсім знищить їх штуку. Але вони далі будуть трактувати свої жінки на старий лад та будуть дивуватися, пощо білий чоловік так безупинно вганяє за грішми. Таксамо і якась селянська родина з далекого підкарпатського села скоро навчиться звичаїв Ню Йорку, а її діти стануть механіками або навіть ученими; одначе вони далі будуть іти за моральними науками свого священика та не будуть могти зрозуміти, що й контроля уродин не є гріхом, як не є ним пиття вина''.

Не входячи в саму суть питання розводу й контролі уродин, треба повести ріжницю між моральним становищем і релігійним становищем: релігійне становище розглядає, чи поступок є гріхом; моральне, чи поступок годиться з засадами належитого відношення до людей.

МОРАЛЬ І ОБИЧАЇ.

Згадка Рендела про питання вина підносить ще одну сторону, з якої можна дивитися на людські вчинки.

Як відомо, в Америці є прогибіціоністи, що осуджують питтям вина чи інших алькогольних напитків. Одні з них уважають, що пити алькогольні напитки, навіть поміркавано, це гріх, себто вчинок, що противиться вірі. Себто це заборонене надприроднім еством, Богом. Інші люди кажуть, що віра тут ні при чому, що одначе це противиться моралі: наприклад, людина, що пе, підриває собі здоровля, а цього вона не повинна робити з огляду на родину, суспільність, народ, тощо. Ще інші кажуть, що ні релігія ні мораль тут ні при чому. В деяких краях люди пють, в інших ні. В одних краях пють одно, в інших інше. В північних краях, наприклад, люди пють горівки й чай, у полудневих вино, а в краях між цими смугами пють пиво й каву. Отже це не справа моралі, але справа народнього звичаю.

Та це не багато помагає, бо є люди, які на ломання таких народніх звичаїв дивляться ще гостріше, ніж на ломання релігійних постанов або ломання моралі. Адже писав український письменник Лесь Мартович про це, як люди мучили чоловіка, що вибіг з хати завернути корову зі шкоди, не підперезавшися ременем. Міг цей чоловік покинути свою прадідну віру, міг жити з жінкою неморально, а не судили би його люди так тяжко, як судили його за те, що вибіг з хати непідперезаний.

ОДНО ДО ЛІСА, ДРУГЕ ДО БІСА

(Гутірка на тему виховання дітей).

Вже не добре, коли дитина домагається на щось дозволу в мами, а та, чи занята чим, чи дійсно сама не хоче вирішувати, відсилає її до тата. Тато зновуж не має охоти всю відповідальність брати тільки на свої плечі й запитує дитини: а що мама казала на те? Дитина повертається знову до мами по її останнє слово. Буде так довго ходити від одного до одного, аж доки не прийде до голови по розум, що на другий раз тих батьків загалом не треба просити про раду, чи дозвіл, коли вони самі не знають, що відповісти.

Щож доперва говорити про такі випадки, коли одно з батьків щось заборонить, загрозить щось не рухати, чи кудись не виходити, — а друге, чи то з жалю над засмученою дитиною, чи жінці, чи чоловікови навмисне (бо й таке буває!) преспокійно уневажнить ту заборону!

— Можеш, можеш, синку, йти, бавитися до товариша. Татко тобі дозволяє!

Як дитина прекрасно здає собі справу з упокорення, приниження авторитету, в цьому випадку, мами, можна пізнати, підглядаючи поведінку такого малого „переможця''. Він насамперед навмисно буде довго й дуже акуратно збиратись на маминих очах (мовляв: на, дивись, хай тобі серце зі злости трісне!); потім таки скаже просто з моста:

— Е, а я таки йду! Бачиш, а татко таки ліпший (якщо не „мудріший'') від тебе!

Лусне дверми, й тільки порох за ним закоптить.

Тепер розгляньмо з точки педагоґіки всі лиха такого виховання.

1) Дитина стратить усяку повагу до того з батьків, що забороняє. Що значить слово мами, коли тато одним „так'' може дуже легко перекреслити його?

2) Стратить почуття важности всяких заборон і „не можна'', чи вони будуть походити від тата, чи від мами. Дитина не має зрозуміння для чогось посередині, для компромісу. Вона хоче з уст батька чи матері чути „так'', або „ні''. Коли одно з батьків каже „так'', а друге „ні'', то, видно, міркує собі дитина, що ця справа і тій подібні загалом не такі дуже важні, коли можуть мати „так'' і „ні''.

3) Дитина почуватиме неслушно жаль до того з батьків, що забороняє. Жаль той згодом дуже легко може обернутися в нехіть, ба навіть (а в дітей це можливе!) в ненависть до одного з батьків. І тоді, як на глум вийшлоб таке, що того, що псує характер дитини, позволяючи на ріжні забаганки, того легкодуха з батьків дитина любитиме; а того, що бажає виховати, не потураючи химерам дитини, приготовити її до життя, буде ненавидіти. Ідеальний [illegible]клад так званої „людської справедливости''.

Не добре теж впливає на виховання дитини, коли батьки в приявности дитини пічнуть торгуватись над дозволом чи забороною чогось.

Тож памятайте, що без огляду на те, яка ріжниця щодо освіти є між батьками, без огляду на те, яке співжиття між тими батьками, без огляду на те, котре з батьків займається вихованням дитини, — те, що сказав тато, чи мама, має бути святе й незмінне.

Інша річ, що поза плечима й вухами дитини можна між собою, нераз досить гостро, „стятись'' на тему тої, чи іншої заборони, що з нею нерозсудно вирвався тато, чи мама, але про це не має дитина знати!

Найкраще в таких випадках порадитися взаємно.

Ще одно: наші матері звичайно такі „безчасні'', що інколи не мають часу до кінця дослухати прохання дитини, а вже наперед кричать: „Не можна! Не дозволяю''!... Хоч, якби хотіла вислухати дитину до кінця, то згодиласяб.

Цього теж не сміє бути! Мама мусить знайти час на виховання дитини так само, як знаходиться його на те, щоб дитині випрати сорочину, чи зварити їсти. Одно й друге однаково важне. — („Жіноча Доля'').

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союза, які відбулися 4 листопада 1935 року в головній канцелярії У. Н. Союза під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сіти, Н. Дж.

Приявні: головний предсідник М. Мурашко, головний рекордовий секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив збори в 2 годині пополудні та предложив на порядок дня такі справи:

Інвестиції. Постановлено інвестувати $66,070.62 у забезпечених і державою запоручених морґеджах. Маючи на увазі, що давніше інвестовано в тих морґеджах $66,755.81, то досі У. Н .Союз має уже вложеного капіталу в ті морґеджі на суму $132,826.43. Також порішено закупити бонди Порт оф Ню Йорк Оторіті 4% за $10,200.

Продаж реальности під ч. 600-602 Берґенленд евеню, Вест Ню Йорк, Н. Дж. Як уже було проголошено протоколом екзекутиви У. Н. Союза з 21 вересня 1935 року, на тій, У. Н. Союзом перебраній, реальности, орґанізація мала морґеджу на суму $41,981.26. Таксамо була проголошена постанова щодо продажу цеї реальности. Отже по довгих пертрактаціях удалось орґанізації видістати за ту реальність $47,500, і за ту ціну рішено її продати.

Виміна грамот. Рекордовий секретар зазначує, що на 20,964 повнолітніх членів в У. Н. Союзі з цього числа є тепер у нових родах обезпечення 20,114, а в старім роді обезпечення 850 членів. Значить, в У. Н. Союзі осталося іще 850 таких членів, які не змінили своїх грамот та не перейшли до нового роду обезпечення.

В останніх часах головна канцелярія отримала багато листів від відділових секретарів, котрі запитують, що робити з тими членами, які тепер бажають змінити свої грамоти зі старого до нового роду обезпечення. У тій самій справі пишуть також до головної канцелярії поодинокі члени та просять дозволити їм перейти іще тепер до нового роду обезпечення.

Маючи на увазі, що реченець виміни грамот скінчився 30 червня 1935 року, нам треба рішити, як поступити з тими членами, що тепер іще бажають змінити свої грамоти. Опінія актуарія У. Н. Союза в тій справі є, що перед замкненням руху членів за 1935-тий рік іще можнаб дати тим членам можність перейти до нового роду обезпечення. А якщо, твердить актуарій, знайдуться такі члени, які таки осталисяб у старім роді обезпечення на 1936-тий рік, то вкладки тих членів треба буде підвищити, не зважаючи на те, що ті члени будуть у старім роді обезпечення. Бо резерва, яка останеться для того малого числа членів у старім роді обезпечення, уже в короткому часі не буде вистарчальною на повне покриття посмертних запомог по тих членах, а тимсамим конечність вимагатиме відповідної підвишки вкладок.

По докладнім обговоренні цеї справи порішено призначити, ще один реченець, на протязі якого тих 850 членів, що тепер є у старім роді обезпечення, зможуть іще перейти до нового роду обезпечення. **Це буде останній реченець для виміни грамот, і треватиме тільки один місяць, а саме від 15 листопада до 15 грудня 1935 року.**

Нова Молодеча Грамота. Уже віддавна, зазначує рекордовий секретар, давався відчувати в нашій орґанізації брак молодечої вивінувальної (Ендавмент) грамоти. Ту справу я поруштував у свойому звіті з минулого річного засідання головного уряду, заявляючи, що на протязі 1935 року головний екзекутивний комітет поробить належні старання в цілі запровадження такої грамоти. Отже підготовна праця у тому напрямі вже покінчена. Актуарій виготовив уже потрібні обчислення для грамоти, яка називатиметься: **16 Year Endowment Juvenile Certificate, з місячною вкладкою 50 центів від обезпечення на $100.** Тепер потрібно тільки відповідної постанови в тій справі та предложення її підвладним відділам для відголосування. Бо, маючи на увазі, що тут впроваджується грамоту, якої У. Н. Союз не мав, то постанову в справі введення цеї нової грамоти екзекутива У. Н. Союза може тільки пропонувати та предложити її підвладним відділам під референдум. А доперва підвладні відділи відголосуванням цеї пропонованої постанови вирішать її одобрення чи відкинення. Очевидно, тут не може бути сумніву щодо одобрення цеї постанови, бо не можна припустити, щоб якийсь відділ, а властиво його члени могли противитись уведенню „Ендавмент'' грамоти в Молодечому Департаменті, та всетаки ту постанову треба предложити під голосування, бо так вимагає статут орґанізації.

Ту справу передискутовано та припоручено рекордовому секретареві виготовити відповідні резолюції, проголосити їх в орґані Союза, а зокрема вислати їх усім відділам для відголосування.

На тім закінчено наради в годині 5.30 ввечір.

Д. Галичин,
гол. рек. секретар.

З українського життя в Америці

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Листопадове Свято.

Рік-річно святкуємо Листопадове Свято, бо події листопадових днів 1918 року є для нас цим важливим моментом, який увійшов в програму нашого життя в прямуванні до державного відродження України. Понад усі політичні партії і релігійні угрупування цей державний зрив Першого Листопада служить нам як проблиск до загального порозуміння в нашій праці в напрямку відбудови самостійности України.

І стрільці-ветерани Української Армії, зорганізовані в Стрілецький Гурток ч. 1., не мали і не мають іншої думки і в тім переконанні влаштували величаве свято в Українській Галі в неділю, дня 3 листопада. Святочно прибрана галя, святочний настрій публики, що виповнила галю повністю, і достойне артистичне виконання програми служать доказом, що державницькі національні свята закріплюють нам духа до боротьби й утверджують у нас віру в кращу будучність.

Дуже приємно було бачити між публикою велике число нашої української молоді, що досі не дуже цікавилась національним святом, а дбала більше про балі та всякі інші легенькі імпрези для задоволення своїх природніх особистих приємностей. Молодь наша підростає і набирає поваги. Ми всі переходили через такі стадії життя і повинні розуміти ту переломову хвилю нашої молодшої ґенерації. Подивіться в лице нашого хлопця і дівчини, що вдивляється на сцену підчас програми, а побачите ентузіязм, запал, невинність, душевну насолоду та нестримну охоту до добрих діл. Подаймо їм лише провідну руку, а будучність наша буде певна.

Принагідні святочні, повні глибокого змісту промови виголосили по українськи: д-р В. Ґалан, а по анґлійськи проф. О. Рибачок.

В програмі виступали: проф. Пилип Дубас, скрипак-віртуоз; п. Петро Ординський, барітон; хор ім. О. Кошиця під проводом о. Савчука; орхестра під проводом проф. П. Дубаса; пані Мельник, сопран; панна Тоганчин, альт; стрілецький квартет: стрільці: Свистун, Радинський, Пасічник і Мельник.

Всі точки концертової програми виконано з належним умінням і підготованістю, а одначе в стисло артистичнім змислі належиться відмітити ще таке:

Скрипак Пилип Дубас виказався мистцем свого фаху. Він мелянхолійними звуками своєї скрипки очарував публику. Милозвучні тони скрипки в мельодіях, у переходах з „форте'' до „пянісіма'', в акордах, в духовім відданні музичних інтонацій наповнили уважних слухачів таким чуттям, про яке звичайно кажуть, що „аж мурашки по мені бігали''. Не тільки як соліст, але також як диригент орхестри виявив наш скрипак надзвичайні спосібности. Наскорі ним зорганізована струнна орхестра під його вмілим проводом видала зі себе такий несподіваний успіх, що загально всі годяться, що це найліпша орхестра, яка колинебудь виступала в Українській Галі.

З вокальної сторінки програми баритон Петро Ординський доповнив нашу музичну насолоду. Його милий голос і його поважна постава в злуці з високо-артистичним виконанням чотирох трудних українських вокальних композицій додала до свята також поважного настрою, що ніколи не забудуться.

До високо-артистичного успіху концерту причинилася також наша славна пяністка пані Катерина Дубас, у якої руках лежав фортепяновий супровід.

На закінчення треба згадати про дуже неприємну справу, яка в нас дуже часто повторюється, як наслідок релігійної нетолерантности. Часопис „Америка'' не приняв платного оголошення про це Листопадове Свято тому, що „там виступає православний хор''. Думаємо, що на Листопадових Святах не виступають католицькі, православні, протестантські чи які інші хори, а — українські. Листопадове Свято знає Українців, а до їх релігійних переконань — не мішається.

Присутній.

В СПРАВІ НЕПРАВИЛЬНОГО ДОРУЧУВАННЯ „СВОБОДИ''

Подаємо до відома читачів „Свободи'', що кожде число висилається правильно кождого дня кожному передплатникові. Якщо хто з передплатників не одержує часопису кождого дня, просимо зробити зажалення до місцевого почтового уряду. Ті, що поробили такі зажалення, доносять, що потім часопис доручувано їм правильніше.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ''.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

200 HEAR FINE MUSIC PROGRAM.

More than 200 members of the Methodist and Congregational churches enjoyed the program for the first of a series of Sunday evening services held in the M. E. auditorium last evening. A well balanced 40 voice choir, from the St. Peter and St. Paul Ukrainian church of Ansonia, singing a cappela under the direction of Professor Roman Hwozdewicz, presented a fine recital, with Walter Hwozdewicz, son of the director, and a member of the Waterbury Symphony orchestra, being the violin soloist. He played "Adoration," by Borowski, and the "Ukrainian Folk Song," with rare technic and feeling for one so young.

(The Evening Sentinel,
Ansonia, Derby, Shelton, Seymour,
Monday Evening, Nov. 4, 1935)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НА БЮСТ ШЕВЧЕНКА ДЛЯ МУЗЕЮ В КРАЮ.

На закупно бюсту Т. Шевченка, роботи А. Архипенка, для Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові зложили:

Анна Кушнір з Бруклина $3, Петро Чопик з Джерзі Сіти $2.

БОФАЛО, Н. Й.

На інвалідів.

Союз Українок, від. 49, переслав через Обєднання $10, призначуючи ту жертву на інвалідів.

А. Качор, предс.;
М. Хоптяк, секр.

КИНЖАЛИ, ЦІЛУНКИ, ТАНКИ, ДІВЧАТА ДО ВИНАЙМУ

У німецькому часописі „Квершніт" („Переріз") написав Японець В. К. Ногара цікаву статтю про жінок своєї батьківщини, якої зміст подаємо:

Японка в подружжі не сміє жалітися.

Тому що вважають негідним, щоб Японка в подружжі жалілася, вона дістає в день шлюбу від своєї матері невеличкий кинжал, щоб ним на випадок великої розпуки прорізала собі ним горло. Це лише теорія. В практиці одна з авторових сестер відгрожувалася свому чоловікови з зависти револьвером, друга любилася з американським старшиною маринарки.

Поцілунок.

Тому двацять літ Японка не знала, що це таке поцілунок. Ногара пояснює це тим, що давніше залюблена пара сідала на землю та з трудом моглиб обнятися, бо втратилиб рівновагу. Залюблені сиділи оперні плечима до себе й так пробігала в них струя кохання. Цій позиції завдячує японський театр найкращі танкові фіґури.

То неправда, що японська цензура така строга, що заборонює сцени з цілунками з американських фільм. А всеж за цілунок на прилюдному місці дістанеться до арешту.

Танок.

Японка досі складалася з зачіски та одежі. Тепер уже відслонила ніжки, бо танцює. Добре та з пристрастю грають у каварнях джези та боюеси й танга. Ґільтонова музика усунула гру на лютні та шамісі. Повстали палати танку, а в них дівчата в коротких спідничках. Вони за 10 до 20 сенів танцюють з гостем. Живеться їм не зле, заробляють по 200 єнів місячно, отже двічі стільки, що японський учитель.

Поліція береже моральности.

Поліційні уряди пильнують дуже моральности тих танечниць. У дільниці ґейш і в Йошварі може діятися, що хоче — це є традиція. А з танечницями так не може бути. Тому то японські поліцаї входять часто до інтимних кімнаток за танечницями та їх гістьми й нераз ведуть тих, що провинилися, в біллі на поліцію, на превелику втіху населення.

Такі танечниці по правді не є янголи. Жартують з чужинцем, витягнуть від нього всі гроші, потім утікають.

Татуовані дівчата.

Дівчата танечниці часто з любови дають собі витатуувати імя свого любчика на грудях. Таксамо татуують назвища улюблених фільмових артистів. В одної з них знайшли при лікарських оглядинах усе тіло вкрите витатуйованими червоними півоніями. А не забракло й гасла: „Доківь у мені є іскорка життя, не потребую добрих рад!"

Лише ґейші зодягаються по давньому.

Одинока великоміська Японка, що ще зодягається по давньому, ще ґейша. Кажуть, трохи високопарно, що ґейша це носійка справжньої японської культури. Вона носить справжню японську зачіску, яка глядачам справляє стільки веселости, що їй самій муки. Інші жінки носять зачіску, як її голивудські або парижські сестри.

Доволі жінок у Японії кермує автом. Подібно як танечницям, живеться й дівчатам, що їх юнаки винаймають собі на прогульки. Це гарні, веселі й гарно зодягнені дівчата. Вони лише проходжуються з юнаками, які їх собі наняли, сюди й туди. Більше нічого, та Японцеви це вистарчає.

Токійська молодь вечором збирається на вулиці Джинса, головний комунікаційний струї. В вечірних годинах вулиця ця подобає на справжній ярмарок, бо всякі вуличні крамарі розкладають тоді перед замкненими крамницями свій крам. Поміж цими крамами, а також освітленими каварнями і гостинницями похожає похід розбавленої, весело гуторячої публики. Та не кожний, що йде вечором на Джинса (слово це значить „Срібна вулиця", бо колись у цьому місці стояла карбівня, що карбувала срібні гроші), має товаришку прогульки. Такому самітньому приходить з помічю одинока в свому роді установа, а саме організація дівчат, яких Англійці прозвали „дівчатами-прогульковими палицями" (Вокингстикс гирлс). Хто хоче мати товаришку прогульки, йде на кінець вулиці Джінса, там, де видно міст Шімбаші, або на другий кінець цієї ж вулиці та винаймає собі за установлену таксу гарну, всміхнену, старанно зодягнену дівчину. Її обовязком є провожати юнака, забавляючи його гутіркою та звертати увагу на все, що цікаве, там і назад модною вулицею.

Після того, як вернуться на місце, з якого вийшли, дівчина дає до зрозуміння, що коли хоче далі проходжуватися з нею, то мусить заплатити нову таксу. Таку дівчину можна запросити до каварні на „айскрім" або чай, до дансінґу на танці, вкінці попрощатися з нею на найближчому вуглі вулиці й більш нічого. Така дівчина знає дуже добре свої обовязки та вміє в цих границях удержати свого принагідного товариша.

— Ви де так спішитеся?
— Йду до ворожки.
— До ворожки?!
— Так, хочу, щоб сказала мені, якого характеру буде моя жінка.
— То чи не краще булоб для вас спитатися про характер будучої тещі?

— Володко сказав мені вчора, що за кожним разом, як мене бачить, я все гарніша.
— А... не міг би він частіше бачити тебе?

ВІТАМІНА „Г".

Низка вітамін, що досі сягала від букв „А" до „Г", недавно збагатилася на ще одну вітаміну „Г". А саме мадярський дослідник Дерль давав щурам точно означену поживу, що складалася м. і. з усіх відомих досі вітамін, углеводнів, товщу та білків. Згідно з сьогочасною наукою про вітаміни щурі повинні були якнайліпше розвиватися та бути зовсім здоровими. Одначе після двох місяців виявилося, що всі щурі захорували на досить характеристичну недугу шкіри.

Ця недуга відповідає меньше-більше лойотечі (себорої) у людини. Є це збільшене виділювання шкірного лою, яке є причиною блискучого обличчя, нечистої цери, лисини тощо. Досліди Дерля потвердив Монкорпс на дерматологічній кліниці мінхенського університету.

Дальші досліди Дерля та його співробітників Куна, Ледерера, Шульца та Бірха виявили, що причиною дії характеристичної шкірної недуги щурів слід уважати брак у їхній поживі ще одної досі невідомої вітаміни. Цю вітаміну назвали вони вітаміною „Г". Додаючи до поживи щурів такі середники, що мали вітаміну „Г", можна було не тільки запобігти цій, подібній до лойотечі недузі, але також її вилікувати.

Джерелами вітаміни „Г" є передовсім печінка, дріжджі, молоко. Досі не вдалося зладити вітаміни „Г" у чистім хемічнім стані, але Дерль зладив уже такі розчини, що щоденне впорскнення під шкіру пятьох міліонових грама такого розчину лікує себорою продовж трох тижнів.

Відкриття вітаміни „Г" має велике значіння для медицини. Бо лойотеча є головним терпінням при ріжних шкірних недугах, яких лікування досить важке. Дерль радить при лікуванні лойотечі держати печінкову дієту: 350 грамів свіжої печінки денно для дорослих, 25 до 50 грамів для малих дітей. Він сподівається, що вітаміна „Г", себто печінкова дієта, відограє важну ролю при запобіганні лисини, наскільки ця остання повстала наслідком лойотечі.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член від. 237 У. Н. Союза в Гемпстед, Л. Ай., складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Ілько Сенів.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(23)

Як курієр увійшов, Ґарето писав скоренько, усміхаючися й ґратулюючи собі за свій великий розум. Ґарето був справді розумний: він мав добру освіту, хоч потім попав у мерзький бизнес полювання на рабів.

Він раптом прийшов до переконання, що можливо заграва зпоза гори походить від якогось дивного, рідкого мінералу. Він був знавцем геольогії, знався на формації гір і припускав, що йому може вдатися дістатись до світла.

У цей спосіб він убив би два горобці одним каменем. Якби справді існував такий мінерал, він став би багатим, а його відкриття заспокоїло би страх, що опанував його банду. Тоді вони пізналиб, що в світі нема ніякої надземної сили, якої вони боялись. Він залішив лист та дав останні припоручення курієрові.

Чорний курієр біг скоро до берега моря, несучи лист Ґарета. Дорога вела лісом без стежок, але курієр біг, як серна. Третього дня він наглo побачив над собою білого, майже голого чоловіка, що спустився з дерева на землю.